



Norges Jeger-  
og Fiskerforbund



Naturvernforbundet

**Innspill til Olje- og energidepartementet til vilkårsrevisjonen av Skjoma-vassdraget:**

– oppfølging etter møte i Olje- og energidepartementet den 19.09.2023.

Vi takker for møtet i OED med Statssekretær Andreas Bjelland Eriksen den 19.09.2023.

Argumentasjonen bak våre punkter har blitt lagt fram ved tidligere innspill. Men som lovet i møtet sender vi en kortfattet liste over våre forbedringsforslag til innstillingen fra NVE.

1. Vilårsrevisjonen av Skjoma må skje i tråd med de internasjonale natur- og miljøavtalene som Norge har skrevet under på.
2. Minstevannføringen i vassdraget må være stor nok til å innfri kravet fra EU om *godt økologisk potensial* (jf. Vannforskriftens §5).
3. Vi vil oppfordre departementet til å pålegge Statkraft å lage en plan for restaurering, i tråd med naturavtalens restaureringskrav på 30 %. Vassdraget må vurderes helhetlig som et sammenhengende økosystem.
4. Vi vil oppfordre OED til å innstille på 6 eller 12 års prøvereglement med minstevannføring og en miljøtilpasset drift av kraftverket i henhold til revisjon av vannforvaltningsplanene før det lages et permanent manøvreringsreglement. Dette gir rom til å teste hvor det er best egnet å slippe vann. Både med hensyn til vannkvalitet og vanntemperatur, men også hensynet til landskap og driftssikkerhet for slipp-punkter. Periode på 12 år foreslås på grunn av laksens generasjonstid. Statkraft må sørge for at en nøytral tredjepart gjennomfører fiskebiologiske og andre relevante undersøkelser.

Alternativ til prøvereglement er å etablere flere slipp og la forskningsbasert oppfølging bestemme hva som er best for vassdraget. Dette forutsetter mer spesifikke rammer fra departementet når det kommer til slippunkter og vannmengde. Statkraft må sørge for at en nøytral tredjepart gjennomfører fiskebiologiske og andre relevante undersøkelser.

5. Vi vil oppfordre OED til å øke vinterslippet til større enn 1 m<sup>3</sup>/s i tiden 15.11-14.05 (foreslått av NVE) fra flere slippunkter (både Sørelva og Nordelva).
6. Vi vil oppfordre OED til å øke pålegget om minstevannføring fra NVEs forslag om 4 m<sup>3</sup>/s målt ved Gamnes i tiden 15.05 – 14.09, og 1 m<sup>3</sup>/s i tiden 15.09 – 14.11. Det er særlig viktig at vassdraget sikres mot tørrlegging i gyteperioden fra august, og til neste vår.
7. Av hensyn til dynamikken i vassdraget ønsker vi at det etableres et dynamisk vannslipp med lokkeflommer og variabel vannføring. Planlagt sesongflom som etterligner vassdragets naturlige dynamikk vil ha positiv effekt for anadrom fisk og økosystemet som sådan.
8. Det må etableres slipp som gir størst økologisk potensiale ved en gitt vannmengde med tanke på optimal temperatur, kjemisk sammensetning og turbiditet. Fortrinnsvis bør det

slippes overflatevann med «riktig» temperatur. Slipp av vann med «feil» temperatur og høy turbiditet (breslam) fra bunnen av magasinet vil ha negative effekter for økosystemet nedstrøms.

9. Vannet bør slippes i både Sørrelva og Nordelva. Det er tilstrekkelig å bygge ett slippsted i hver av elvene. Vannslipp høyt i vassdraget vil gi elva anledning til å fungere mer naturlig nedstrøms. Det bør ses på alternative løsninger for slippsteder, utover dem som ble fremmet av Statkraft på befaringen i juni 2023. Vi ser på slipp fra Iptovatn som det dårligste alternativet med tanke på tilstanden til vassdraget nedstrøms. Ved riktig valg av slippunkter kan det også tilrettelegges for frie vandringsveier for fisk som er på vei nedstrøms.

**Mulige slippsteder i Norddalen, i prioritert rekkefølge med tanke på vannkvalitet (kjemisk kvalitet, temperaturregime og turbiditet):**

1. Slipp fra Cunojohka i Norddalen er den beste løsningen. Vannet føres i rør fra nytt inntak i elva, gjennom Norddalen dam og slippes i Norddalselva rett nedenfor Norddalen dam. Førsteprioritet fordi vannet har «riktig» temperatur, lav turbiditet og god kjemisk kvalitet. I tillegg vil dette alternativet gi vann til hele den tørrlagte delen av vassdraget (ca. 30 km).
2. Slipp fra luke i inntaksdammen Norddalen dam. Overflatevann med noe lavere temperatur og høyere turbiditet. Fordelen er at denne løsningen er driftssikker.
3. Tverrslaget ved Stasjonsholmen i Norddalen. Gir flere kilometer med tørrlagt elveleie, derfor er den lavest prioritert av hensyn til landskap-, natur- og friluftslivsverdier.

**Mulige slippsteder i Sør dalen i prioritert rekkefølge med tanke på vannkvalitet (kjemisk kvalitet, temperaturregime og turbiditet):**

1. Slipp fra Kobbvatn. Gir vann til hele den tørrlagt delen av Sørrelva. God kvalitet og "riktig" temperatur.
2. Dernest slipp fra inntaksdam i Kjørriselva. Meget enkelt tiltak. God vannkvalitet og overflatevann med "riktig" temperatur.
3. Slipp fra tverrslag Kobbvatnet på overføringstunnel Kobbvatn-Iptovatn. Fordel driftssikker. Ulempe høy turbiditet og «feil» temperatur.
4. Ekstra tiltak som kan knyttes opp mot total mengde slipp er å stenge deler av dagens overføring av elv (Iptojohka) fra Rundtindvatn til Iptovatn. Kan slippes 0.1 m<sup>3</sup>/s i naturlig elveleie. Dette vil tilbakeføre elva og stoppe gjengroingen av Iptojohka. Rammen for totalslippet reduseres tilsvarende.

10. For å kunne dra best mulig nytte av fiskebiologiske undersøkelser er det nødvendig med hydrologiske data. Dette krever at flere målestasjoner. Målestasjonene bør plasseres på flere forskjellige steder i elva. Særlig viktig er det at vannføringen måles oppstrøms anadrom strekning. Dvs. overfor det punktet laksen teoretisk kan nå etter at det ble etablert laksetrapp. Dette vil gjøre det mer etterprøvbart at det slippes nok vann til å dekke kravet i nye vilkår, og man unngår problemene med tidsforsinkelse fra slippsted til målested.

Forslag til målestasjonsplasseringer:

- Bru over Nordelva
- Bru over Sørrelva

- Slippunkt i Sørelva
- Slippunkt i Nordelva

11. Habitatforbedrende tiltak: Vi understreker at habitatforbedrende tiltak ikke kan gjøres alene. Ingen tiltak kan erstatte effekten av minstevannføring. Elva trenger vann og biotoptiltak.

- Nye vilkår gir hjemmel til å pålegge naturfaglige undersøkelser: Det bør innføres pålegg om telling/måling av fiskebestanden i tilknytning til de habitatforbedrende tiltakene. Tiltakene krever oppfølging hvis de skal ha en positiv effekt.

#### OVERSIKT KORT OPPSUMMERT – KOMMENTARER TIL NVEs INNSTILLING

<b>NVEs innstilling</b>	<b>Våre anbefalinger</b>
I tiden 15.11 – 14.05 skal det slippes minimum 1 m <sup>3</sup> /s fra Iptovatn.	Vi vil oppfordre OED til å øke vinterslippet, og at dette skal komme fra flere slippunkter som sikrer at verken Sørelva eller Nordelva tørrlegges.
Det holdes en vannføring i Skjoma ved Gamnes på minimum 4 m <sup>3</sup> /s i tiden 15.05 – 14.09.	Vi vil oppfordre OED til å øke vannføringen i Skjoma ved Gamnes i tiden 15.05 – 14.09. Dette bør måles på flere punkter, lenger opp i vassdraget.
Det holdes en vannføring i Skjoma ved Gamnes på minimum 1 m <sup>3</sup> /s i tiden 15.09 – 14.11.	Vi vil oppfordre OED til å øke vannføringen i Skjoma ved Gamnes i tiden 15.09 – 14.11. Dette bør måles på flere punkter, lenger opp i vassdraget.
NVE foreslår at Statkraft får pålegg om å utarbeide et forslag til tiltaksplan for biotoptiltak i Skjoma, i hovedsak av hensyn til fisk og fiskevandring.	Det bør innføres pålegg om telling/måling av fiskebestanden i tilknytning til de habitatforbedrende tiltakene.

Med vennlig hilsen,

Naturvernforbundet v. Rebecca Biong, fagrådgiver

Naturvernforbundet i Narvik v. Trond Blomlie

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) v. Øyvind Fjeldseth, rådgiver